

RIIGIKONTROLL

Janar Holm, riigikontrolör

29. aprill 2022

<https://www.youtube.com/watch?v=A61JbLnyWoE>

Riigikontrolörid alates 1990

- 1990 nimetas Ülemnõukogu riigikontrolöriks **Hindrek-Peeter Meri**, kelle 7-aastase ametiaja jooksul kujundati välja Riigikontrolli organisatsioon ja tegevuspõhimõtted. Meri suri 2009.
- 1998.aastast oli riigikontrolöriks **Juhan Parts**. Suvel 2002 siirdus Parts poliitikasse.
- 2003 alates oli kaks viieaastast ametiaega (kuni aprillini 2013) riigikontrolöriks **Mihkel Oviir**. Oviir on nüüd pensionil.
- 2013–2018 oli riigikontrolöriks **Alar Karis**. 11.10.2021 asus Karis ametisse Eesti Vabariigi presidendina.

Riigikontroll 103

*Maanõukogu protokoll
27. detsember 1918. a. p.l.*

Riigi kontrol-
li loomise kü-
simus. Esimees A.Birk kõneleb riigi kontro-
l-
wajadusest ja paneb ette riigikontrollööri nim-
kogu kätte, kes peaministri nimetas.

Peaminister K.Päts näitab ära, kui
on. Jga ministeerium tarwitseb kontrolli. Soow
trolli sisseseada.

Selle ettepaneku poolt kõik.

Mn. K.Saral teeb kontrollööri amet
ettepaneku seda eestseisuse ja Wanematenõukogu
Ettepanek wõetakse ühel häälel wast

Rahvusarhiiv: ERA.78.1.123

- **Aleksander Oinas**, esimene riigikontrolör, majandusteadlane
- **Karl Johannes Soonpää**, enne okupatsiooni kõige pikemalt ametis olnud (1929-1940) riigikontrolör

Põhiseaduslikud institutsioonid

Põhiseaduslikud
institutsioonid võimude
kolmikjaotuse kõrval:

- Vabariigi President
- Õiguskantsler
- Eesti Pank
- **Riigikontroll**

Kohalik omavalitsus
täitevvõimust eristatud,
riigist madalam võimu-
tasand (autonoomia)

Seadusandlik
võim
Riigikogu

Täitevvõim
Vabariigi
Valitsus

Kohtuvõim
Kolm astet

Mis on Riigikontroll?

- Riigikontroll on **maksumaksja huvides ja palgal tegutsev sõltumatu asutus**, mille ülesandeks on uurida, kuidas riik ja omavalitsused on maksumaksja raha kulutanud ning mida selle eest meile kõigile pakkunud.
- Riigikontrolli järelduste ja ettepanekute abil saavad Riigikogu ja valitsus **parandada riigi toimimist**.

Riigikontroll lähtub põhimõttest, et maksumaksja raha üle otsustajatel tuleb avalikku raha kasutada parimal võimalikul viisil:

avaliku sektori raha ja vahendite üle otsustajad peavad olema veendunud mitte ainult otsuste seaduslikkuses ja eetilisuses, vaid ka otsuste ja tegevuse mõjus – raha peab olema kasutatud säästlikult, tõhusalt ja mõjusalt.

Kuidas Riigikontroll töötab?

- Riigikogu ja valitsuse informeerimiseks **avaliku sektori raha kasutamise ja riigi juhtimise tulemuslikkuse kohta** viib Riigikontroll läbi **auditeid**.
- Auditi tulemusel **valmib aruanne tähelepanekute, hinnangute ja soovitustega**.
- Riigikontrolli soovituste täitmiseks **ei saa rakendada sundi**. Riigikontroll ei saa kedagi karistada.

Mida Riigikontroll auditeerib?

- riigiasutuste, riigiettevõtete ja muude riiklike organisatsioonide **majandustegevust**.
- riigi vara **kasutamist ja säilimist**.
- kohalike omavalitsuste **munitsipaalvara** ja **valdusse** antud riigivara kasutamist ja käsutamist.
- nende ettevõtete majandustegevust, kus riigil või kohalikul omavalitsusel on **üle poole osakute või aktsiatega määratud häälest** või kelle laene või lepinguliste kohustuste täitmist tagab riik.
- riigi ja kohalike omavalitsuste vahendusel eraldatud **Euroopa Liidu raha kasutamist** ja selle rahaga seoses ELi ees võetud kohustuste täitmist.

Mida auditi käigus hinnatakse?

- sisekontrolli, finantsjuhtimist, finantsarvestust ja finantsaruandeid;
- majandustegevuse ja - tehingute õiguspärasust;
- juhtimise, organisatsiooni ja tegevuse tulemuslikkust;
- infotehnoloogiasüsteemide usaldatavust.

Tulemuslikkuse hindamise kriteeriumid on:

- 1) säästlikkus, mis tähendab eesmärkide saavutamiseks tehtavate kulutuste minimeerimist;
- 2) tõhusus, mis tähendab kulutuste ja nende abil saavutatavate tulemuste suhet;
- 3) mõjususe, mis tähendab tegevuse tegelikku mõju võrrelduna kavatsatud mõjuga.

Finantsaudit

Kas asutuste finantsaruanded kajastavad nende majanduslikku olukorda õigesti ja usaldusväärselt?

Tulemusaudit

Kas avalik sektor tegutseb säästlikult, tõhusalt ja mõjusalt? Uuritakse, kas auditeeritavad asutused tegelevad õige asjaga ning kas nad teevad seda õigesti ja kõige väiksemate kulutustega.

Vastavusaudit

Kas auditeeritava tegevus on seaduslik ja nõuetekohane ning sisekontrollisüsteemid toimivad?

Riigikontrolli sõltumatus

- Keegi ei saa anda Riigikontrollile täitmiseks kohustuslikke auditeerimisülesandeid. Riigikontroll otsustab ise, mida, millal ja kuidas auditeerida.
- Riigikontrolöril on laialdased õigused institutsiooni kujundamisel (sh struktuuri, ametikohtade ja kontrollimise juhiste kehtestamisel).
- Riigikontroll avalikustab oma töö tulemused.

Riigikontrolli “kliendid”

- Auditite **peamiseks sihtrühmaks on Riigikogu**.
Riigikontroll uurib, kuidas on valitsus Riigikogu tahet järginud.
- Riigikogu kõrval peab Riigikontroll tähtsaks oma töö tulemuste tutvustamist **avalikkusele** – riigi raha on maksumaksja raha.

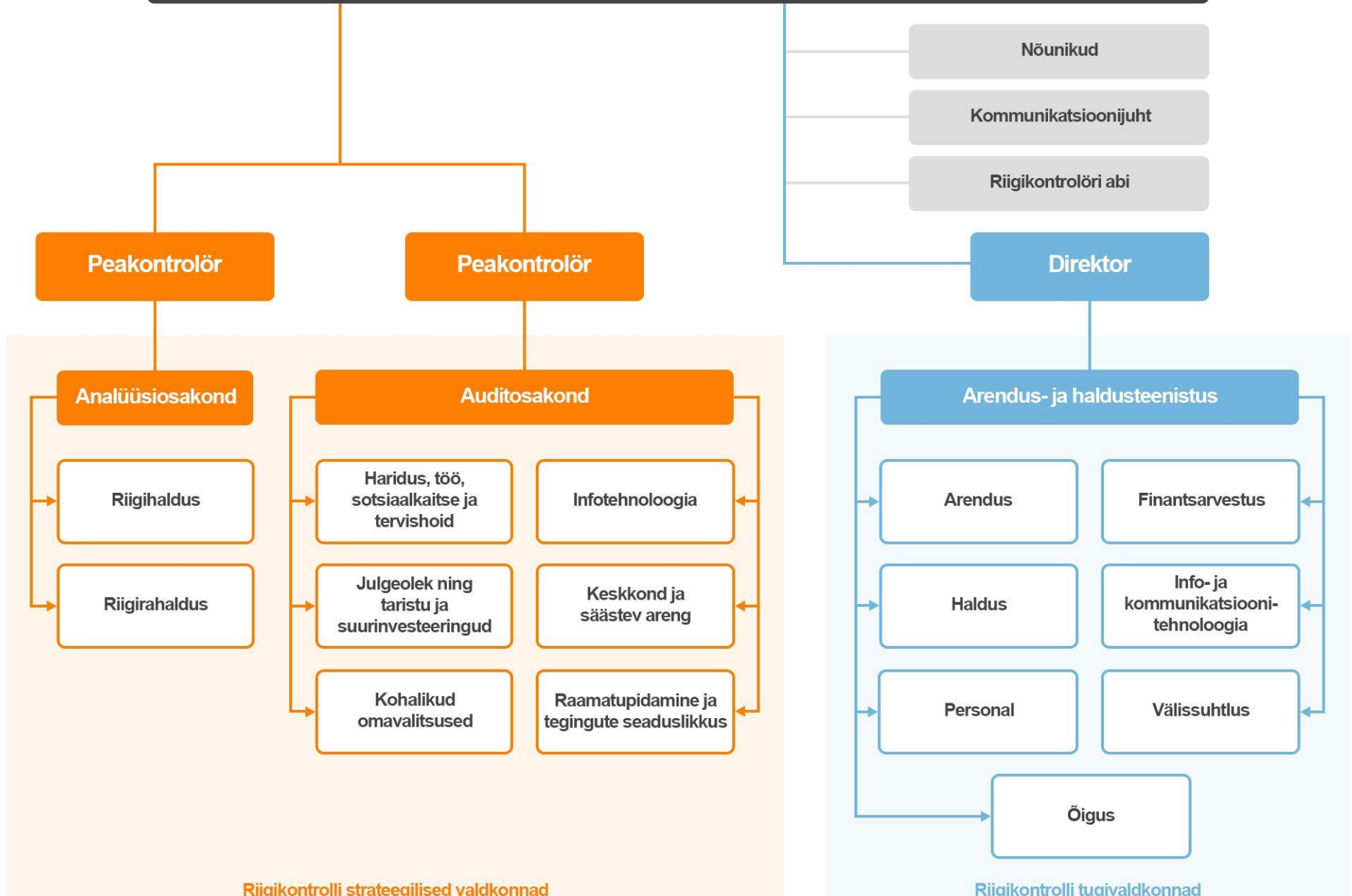
Riigikontrolli suhe Riigikoguga

Kas Riigikogu saab Riigikontrollilt auditeid tellida?

- Ülevaade riigi vara kasutamisest ja säilimisest. *Riigikontrolöri kõne ja aastaaruanne novembris.*
- Hinnang riigi majandusaasta aruandele.
- Riigikogu liikmete arupärimised ja kirjalikud küsimused riigikontrolörile.

Riigikontrolli põhipartneriks Riigikogus on **riigieelarve kontrolli erikomisjon**. Igast parlamendis esindatud erakonnast on komisjonis üks liige. Mitmeid auditeid arutatakse ka valdkondlikes komisjonides.

Riigikontrolör

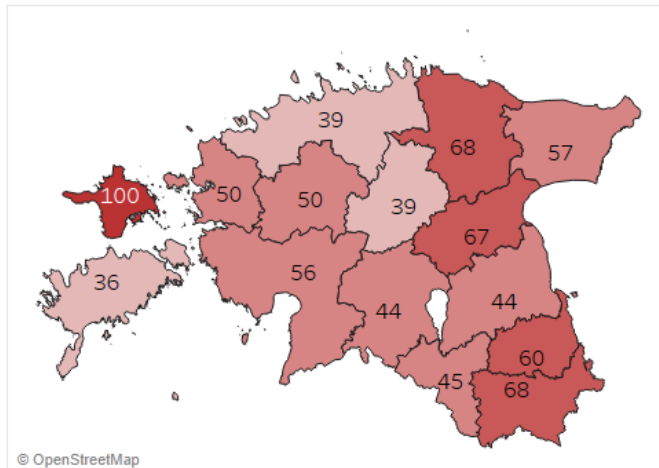

Aastaruanded Riigikogule

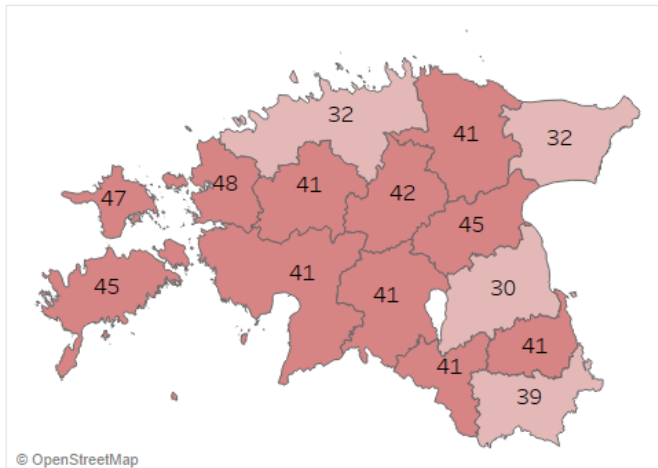
- 2021 - Koroonakriisi õppetunnid:** *tähelepanekud kriisiks valmisoleku ja kriisijuhtimise; vaktsineerimiskorralduse ning ettevõtete ja kohalike omavalitsuste toetamise kohta.*
- 2020 - Esmatähtsate avalike teenuste tulevik:** *Kes meid peatselt ravib ja õpetab ning kes hoiab korda ja päästab? Milline on realistlik avalike teenuste osutamise tase väljaspool Harju- ja Tartumaad?*
- 2019 - #e-riik:** *Riigikontrolöri kokkuvõtte e-riigiga seotud tähelepanekutest.*

Millises piirkonnas tekib järgmise 5–10 aasta jooksul inimestel õigus minna pensionile?

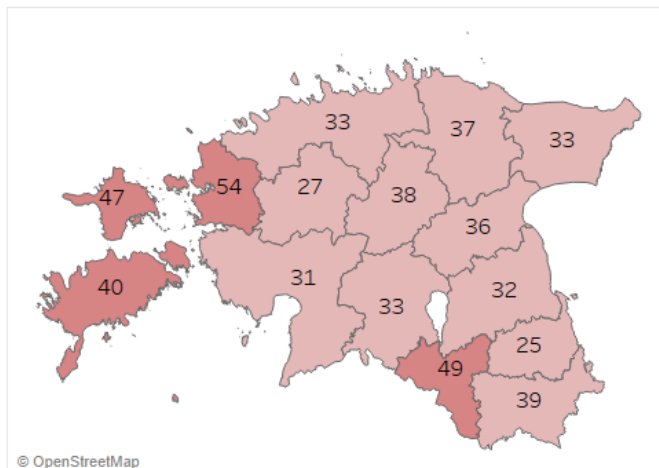
Perearstid

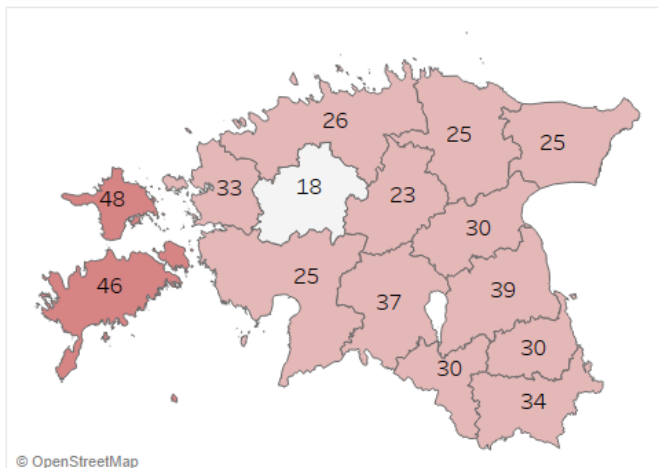
Õpetajad

Politseiametnikud

Päästjad

- Kas kiire internet jõuab riigi toel kasutajateni?
- Kas kõrgharidusreformi järel on paranenud ligipääs kõrgharidusele?
- Millised on postiteenuse ja perioodika kojukande probleemid?
- Kas täiskasvanute hambaravihüvitis on muutnud hambaravi kättesaadavamaks?
- Kas vähk avastatakse ning ravi alustatakse õigel ajal?
- Kas riigil on ülevaade prügilates toimuvast jäätmete taaskasutusest?

Tegevuspõhisel eelarvel ja selle täitmise infol ei ole tarbijaid ning selle rakendamiseks pole piisavalt tuge

(Riigi 2020. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsus ja tehingute seaduslikkus, Riigikontroll 2021)

Riigikontrolli seisukoht ja soovitused:

Kui eesmärk on võtta tegevuspõhine eelarve kasutusele sisulisest, soovitame rahandusministril tagada, et:

- ✓ riigiasutustel on ühesugune arusaam tegevuspõhisest eelarvestamisest;
- ✓ kokku on lepitud, kuidas tegevusinfot kasutada;
- ✓ arvestuspõhimõtete muutumisel leitakse lahendus, kuidas esitada eelarve täitmise võrdlusandmeid;
- ✓ Riigikogu liikmete jaoks on eelarve infot piisavalt ja see on nende jaoks selge.

Programmide arv 2020. aasta riigieelarve seaduses valitsemisalade kaupa

Programme	
Riigikantselei	1
Justiitsministeerium	1
Haridus- ja teadusministeerium	11
Keskkonnaministeerium	2
Maaeluministeerium	2
Majandus- ja kommunikatsioonministeerium	6
Rahandusministeerium	4

AVALEHT

Kõik uudised

Kõik videod

Eesti

Arvamus

Välismaa

Majandus

Kultuur

Teadus

 Avalehele
  Vasta toimetusele
  Prindi

 |
  Jaga veel

Riigikontroll andis biokütuse arendamisele hävitava hinnangu

08.05.2006 11:55

Riigikontroll andis biokütuse valdkonna arendamisele hävitava hinnangu ja tegi ettepaneku määrata alustuseks selle temaatika eest vastutav ministeerium.

Kontrollaruanne toob välja, et praegu ei arva ükski ministeerium, et nimelt tema ülesanne on vastutada

- ▶ Sarkozy tahab vähendada keskkonda säästvamate toodete makse 21.07.2007
- ▶ Saaremaal hakatakse biokütust tootma 03.01.2007
- ▶ Kadarbiku talu kavatses hakata tootma biokütust

Postimees

[Tee koduleheks](#) >
 [Otsing](#) >
 [Arhiiv](#) >
 [Tellimine](#) >
 [Reklaam](#) >
 [Töötajad](#) >
 [Postimehe lugejad](#) >
 [Uudised](#)

Online uudised

[Terve artikkel](#) | [Trüki](#) | [Saada sõbrale](#)

Riigikontrolli andis EASi tootearengule hävitava hinnangu ⁽²¹⁾

14.10.2004 08:23

PM Online

[Kommenteeri](#) |
 [Loe kommentaare](#)

@ Riigikontroll avaldab täna teist korda viimase poolaasta jooksul karmi kriitika Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse (EAS) aadressil – sedapuhku tootearendustoetuste pärast, mille abil pole olulist tootearendust

[> Esileht](#)
[> Rubriigid](#)
[> Arter](#)

Kes kontrollib kontrollijat?

- Riigikontrolli raamatupidamise aruannet ja tehingute seaduslikkust kontrollib Riigikogu poolt määratud audiitorettevõtja.
- Kollegiaalhindamine e ingl k Peer Review (PR) – teiste riikide kolleegid, kes annavad hinnangu asutuse tegevuse eri aspektidele, vastavusele rahvusvahelistele standarditele ning keskkonnale (eelkõige õiguslikule raamistikule), milles tegutsetakse.
 - 1999. aasta kollegiaalhindamise tellis riigikontrolör Juhan Parts, kui olid käimas liitumisläbirääkimised Euroopa Liiduga, seaduste harmoniseerimine ning Riigikontrolli institutsionaalne arendamine valmistumaks suurenevaks vastutuseks seoses Euroopa Liidu rahavoogudega. PR juhtriik oli Taani.
 - 2005. aastal juhtis PR meeskonda Rootsi kõrgeim auditiasutus.
 - 2015. aastal juhtis PR meeskonda Hollandi riigikontroll, kaasatud olid Rootsi ja Poola kolleegid.

RIIGIKONTROLL JA KOHALIK OMAVALITSUS

Airi Mikli, riigikontrolöri nõunik

Vallad ja linnad

- 2017. aastal haldusreformi käigus toimunud ühinemiste järgselt vähenes omavalitsuste arv 213-lt 79-le.
- 160 KOVi (86%) ühinesid vabatahtlikult.
- Pärast reformi vähenes alla 5000 elanikuga omavalitsusüksuste osakaal 79%-lt (169 KOV-i) 19%-le (15 KOV-i)
- Üle 11 000 elanikuga omavalitsusüksuste osakaal suurenes 8%-lt (16) 35% (28).
- Keskmise elanike arv KOVides kolmekordistus - keskmiselt 6349 elanikult 17 118 elanikule.
- Keskmise omavalitsusüksuse pindala suurenes 204 km²-lt 550 km²-le.

Allikas: Rahandusministeerium.ee

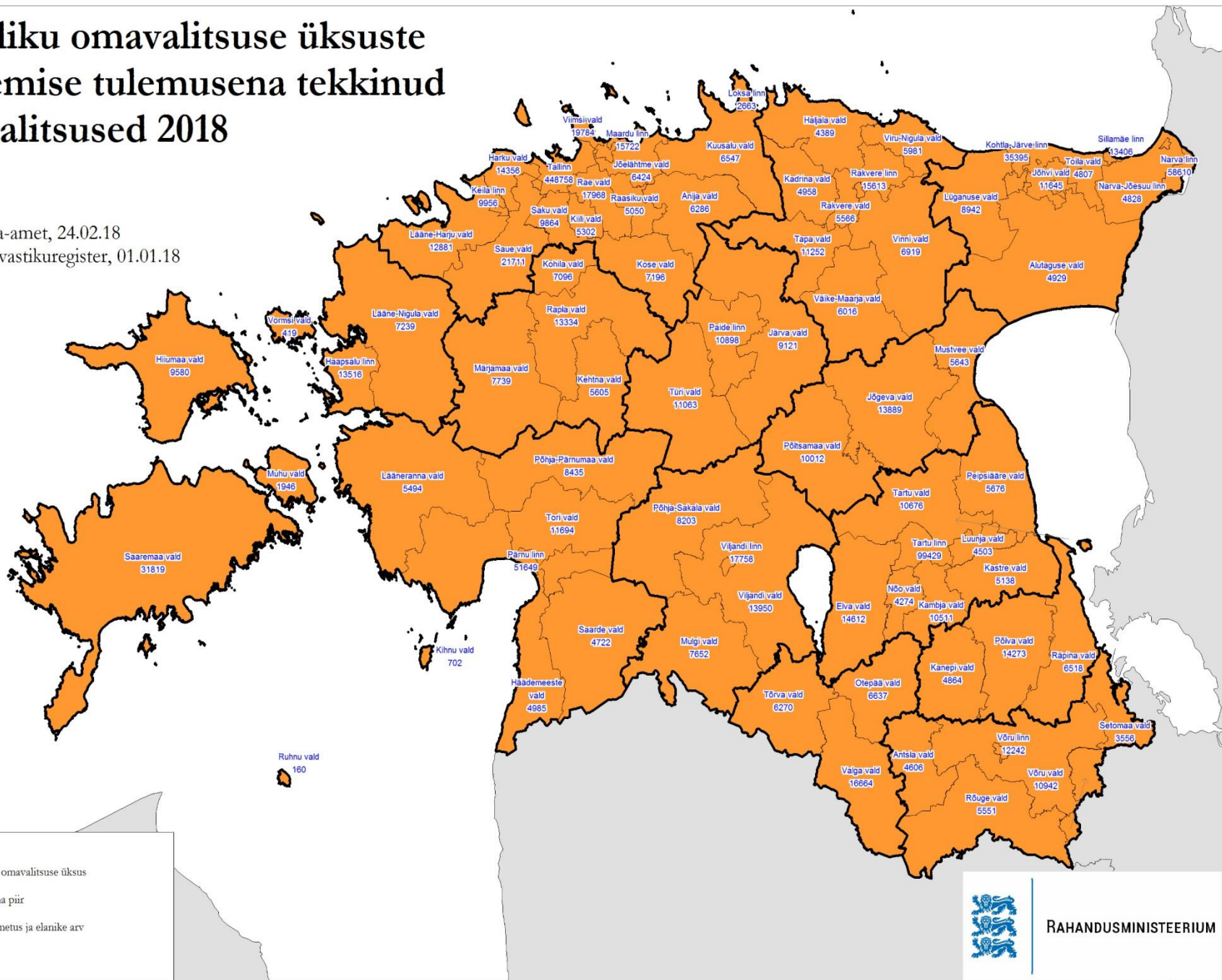
Haldusreform 2017. Artiklikogumik: [otsused/taustad/elluviimine](https://www.rahandusministeerium.ee/sites/default/files/Haldusreform%202017.pdf)
<https://www.rahandusministeerium.ee/sites/default/files/Haldusreform%202017.pdf>

	Enne ühinemist 2017.a andmed	Haldusreformi järel 2017.a	2022.a andmed
Alla 5000 elanikku	169 KOVi	15 KOVi	16 KOVi
5000 – 11 000	28 KOVi	36 KOVi	35 KOVi
Enam kui 11 000	16 KOVi	28 KOVi	28 KOVi
Keskmiselt elanikke	6349	17 118	16 955
Elanike arvu mediaan	1887	7865	
Keskmine pindala	204 km ²	550 km ²	
Pindala mediaan	180 km ²	512 km ²	

Kohaliku omavalitsuse üksuste ühinemise tulemusena tekkinud omavalitsused 2018

Allikas: Maa-amet, 24.02.18

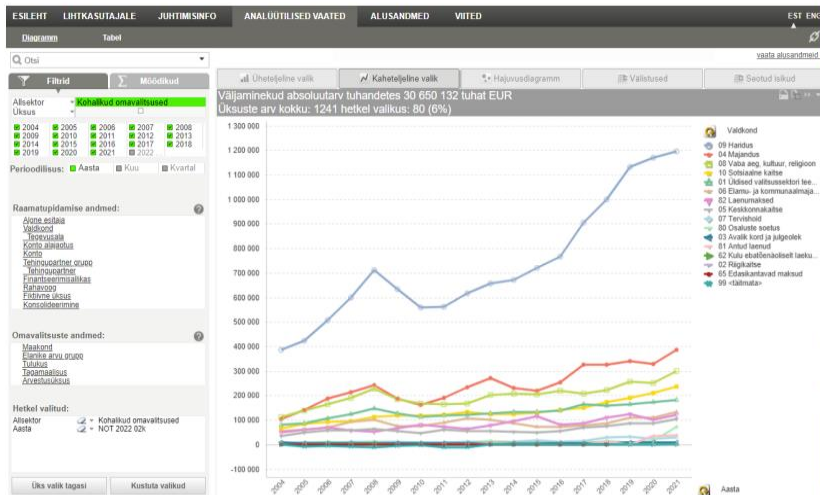
Rahvastikuregister, 01.01.18

Riigikontrolli pädevuse laiendamine 2006. a kohaliku omavalitsuse kontrollimisel – kas kohaliku demokraatia piiramine või põhiseaduslik kaitse?

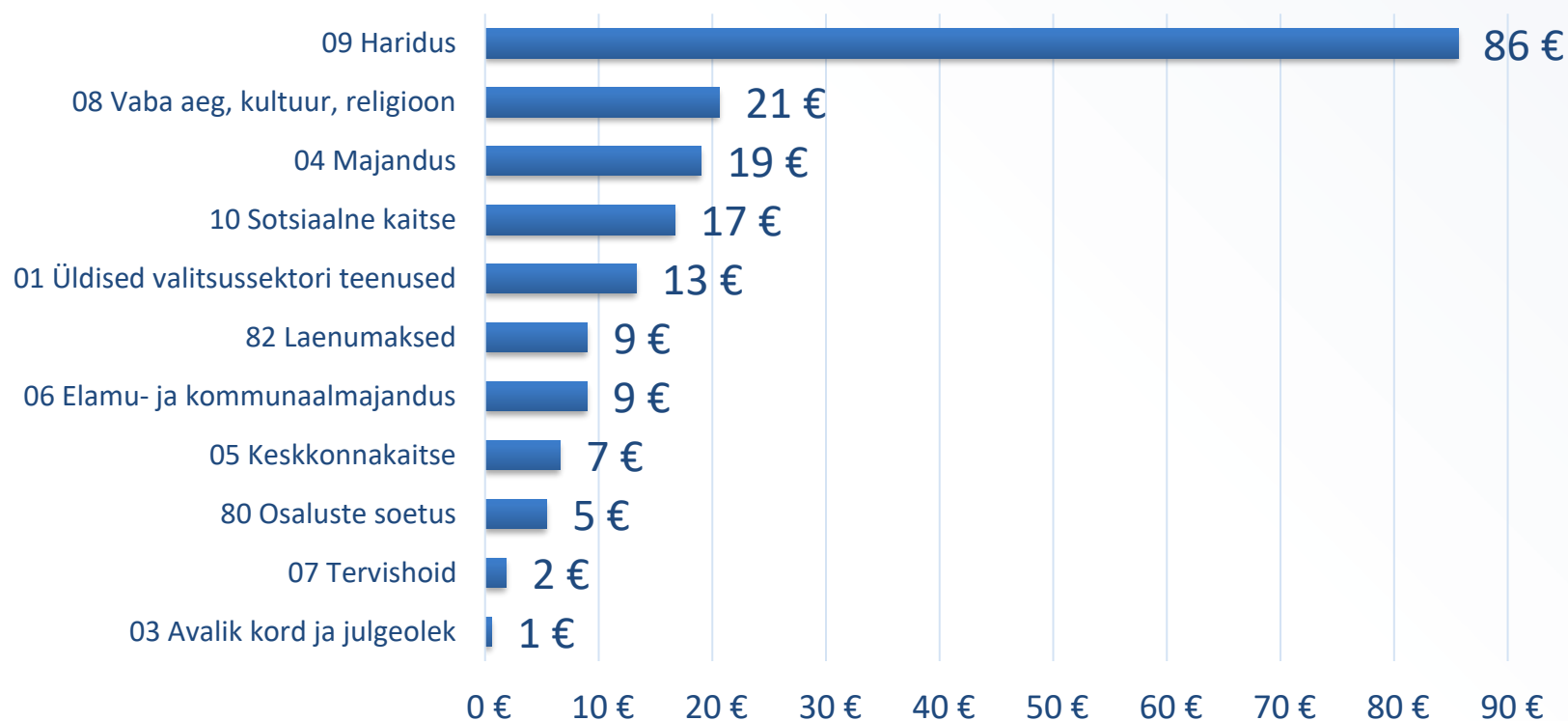
- Kohaliku omavalitsuse ülesanne on lahendada seaduste raames kohaliku kogukonna probleeme kohalikes huvides (enesekorraldusõigus), mis võivad teatud juhtudel olla keskvõimu huvidega vastuolus.
- Riigikontroll teeb KOV valduses oleva riigivara ja munitsipaalvara üle järelevalvet erinevas ulatuses. Munitsipaalvara suhtes on järelevalve kitsam, hõlmates õiguspärasuse ja välistades tulemuslikkuse hindamise, sest Riigikontrolli tegevus ei tohi kahjustada kohaliku elu küsimuste lahendamist, st enesekorraldusõiguse garantiid ehk autonoomiat (PS § 154 lg 1).
- Seadusandja eesmärk Riigikontrolli pädevuse laiendamisel munitsipaalvara suhtes oli tugevdada väliskontrolli avaliku sektori vahendite õiguspärase ja otstarbeka kasutamise üle, vähendada korruptsiooniohtu ja aidata kaasa võimalike korruptsioonijuhtude avalikustamisele (*GRECO (Group of States Against Corruption, Council of Europe) 2001 soovitus*), sest avalikus sektoris ei saa olla kontrollivaba ruumi.

Minuomavalitsus Riigiraha Makseandmik

Sinu brutopalk 2021.a **1500 eurot**, tööandja kulu kokku **2007 eurot**,
sinu elukoha KOVile laekus **188 eurot** (11,96% maksustatavast
tulust)

Kuhu läheb minu raha?

Riigikontrolli auditid on kättesaadavad
www.riigikontroll.ee

